

Strateegia aluseks on 2021. aastal vastu võetud [programm](#), mis seab Eesti Rohelise Liikumise tegutsemise raamid, eesmärgi ja suunad hetkeolukorras.

Käimasolevatest projektidest ja tegevustest jätkuvad järgmisel kahel aastal:

- 1) ERL jätkab huvikaitsetööd [CEE Bankwatch Networki](#) liikmena, mille eesmärgiks on vältida keskkonda, kestlikkust ja inimeste heaolu kahjustavaid investeringuid. Jälgides suurte pankade ja Euroopa tasandi investeringuid (Euroopa Investeerimispank, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, struktuurifondid, taasterahastu, õiglase ülemineku fond, moderniseerimisfond jpt) ning ühendades eri liikmesriikide kompetentse ja teadmisi, seisab Bankwatch fossiilsetest kütustest väljumise, inimõiguste ja heade partnerluse põhimõtete järgimise ning rohepöörde kiirendamise eest. ERL on Bankwatchi kaudu tegev neljas valdkonnas: elurikkus, fossiilne gaas, õiglase üleminek ja taastuvenergia üleminek.
- 2) [Vabaühenduste kliimavõrgustik](#) - 2019.a ERLi, ELFi ja KÕKi algatusel rajatud koostööplatvorm kõikidele Eesti vabaühendustele, kes tegelevad moel või teisel kliima- ja keskkonnaprobleemidega. Võrgustiku tööd toetas 2020-2021 ACF, praegu jätkab võrgustiku toimimise koordineerimist ERL. Üle-Eestiline koostöö organisatsioonide vahel on vajalik ning mõjus, ERL näeb nii vajadust kui ka kasu võrgustiku käimashoidmisest, võimestamisest, ühisürituste ja -algatuste korraldamisest. Erinevad kohaliku tasandi organisatsioonid jõuavad vahetumalt mõjutatud kogukondadeni, esindavad ning vahendavad nende huve. Kliimavõrgustiku kaudu on nii ERLil kui teistel tugevatel Eesti keskkonnaorganisatsioonidel võimalik võimestada kodanike aktiivsust oma kodukoha keskkonnaprobleemide lahendamisel ning puhta keskkonna kui inimõiguse eest seismisel.
- 3) ERL on viimasel 5 aastal muude teemade seas tegelenud ka toidusüsteemi keskkonnamõjudega (projektid [Growing Together](#) ja [CLIKIS-Network](#)), üheks selle töö tulemuseks on 2021.a lõpus koostöös ELFIGa käima lükatud toidu keskkonnamõjuga tegelevate Eesti organisatsioonide võrgustik. 2022. aastal jätkab ERL selles võrgustikus tegutsemist (kuni CLIKIS-projekti lõpuni 12/2022), kuid pikemas perspektiivis on juhatuse otsustanud toiduteemadele enam mitte keskenduda, kuna teemaga tegelejaid ja osapooli on Eestis palju ning ERLi tegevus on teistes valdkondades vajalikum.

Planeeritud uued ja/või varasemast rohkem süvenevad teemad:

- 1) Euroopa Liidu kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks 2050. aastaks on Eesti omavalitsustel vajalik koostada **kohalikud energia- ja kliimakavad** (KEKK), mille jaoks 2021. aastal pakkus toetust Keskkonnainvesteeringute Keskus. Hetkel on KEKK vabatahtlik, kuid huvi omavalitsuste poolt oli suur. ERL näeb siin võimalust ja vajadust toetada KOVe oma keskkonnavalaste ekspertteadmistega, et kavad tuleksid realistlikud, mõjusad, arvestaksid kohalike kogukondade vajadusi ning huve, ning oleks praktilised ega jääks oma eesmärkidega vaid paberile. 2020.a juhtis ERL Ida-Viru roheplaani koostamist koos Eestimaa Looduse Fondi ja Keskkonnaõiguse Keskusega, 2022. aastal taotleme Euroopa Kliimainitsiatiivi (EUKI) toetust projektile koostöös Lääne-Harju vallaga, mille eesmärk oleks vahendada häid praktikaid Taani Ringkøbing-Skjerni omavalitsusest, analüüsida Lääne-Harju

vajadusi ja võimalusi ning koostöös kohalike elanike ja ettevõtjatega koostada praktiline ning mõjus Lääne-Harju valla KEKK. Suur osa laiemast tööst kliimakavadega ning ka Lääne-Harju projektist on teadlikkuse tõstmine kodanike seas, miks on üldse rohepööre vajalik ning pikas perspektiivis kõigile kasulik (kaasamistöodad, seminarid, infograafikud, artiklid, teavituskampaania sotsiaalmeedias).

- 2) Uue strateegilise eesmärgina võtame 2022. aastal luubi alla **ettevõtete vastutuse** (*Corporate Accountability*), sh inimõiguste rikkumised ning inimeste õiguse puhtale keskkonnale.

Eestis on mitmeid konkreetseid ettevõtete vastutust puudutavaid probleemkohti ja erinevaid organisatsioone, kes tegelevad sellega erinevatest vaatenurkadest (Vastutustundlike Ettevõtete Foorum, Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, Estwatch, Inimõiguste Keskus, Keskkonnaõiguse Keskus), kuid ühtset süsteemset lähenemist ei ole. ERLi töö puudutab sageli otseselt ettevõtete vastutust keskkonna hoidmisel ja kohalike kogukondade kaasamisel, mistõttu oleme seadnud sihiks 2022. aastal selle teemaga end süstemaatilisemalt kurssi viia ning tegelema hakata.

Ettevõtte vastutust võib määratleda kui ettevõtete poolt negatiivselt mõjutatud isikute võimekust nõuda ettevõttelt kahju hüvitamist. See kontseptsioon nõuab põhimõttelisi muudatusi õiguslikus raamistikus, milles ettevõtted tegutsevad. Selle hulka kuulub ettevõtetele keskkonnavalaste ja sotsiaalsete kohustuste kehtestamine (lisaks olemasolevatele finantskohustustele) ning kohalike kogukondade õigus nõuda hüvitist, kui nad on kannatanud selle tõttu, et ettevõtted ei ole neid kohustusi täitnud.

Sellest printsiibist lähtub näiteks Saksamaal 2021.a vastu võetud tarneahela seadus, ning Euroopa Parlamendis 2021.a suure häälteenamusega vastu võetud direktiivi eelnõu „Äriühingu hoolsuskohustus ja vastutus“, mille eesmärgiks on tagada, et ettevõtted täidavad oma kohustust austada inimõigusi, keskkonda ja head valitsemistava.

Euroopa Parlamendi eelnõu sätestab muuhulgas:

- Eesmärgi saavutamiseks on vajalik kohustada selle reguleerimisalasse kuuluvaid ettevõtteid rakendama kõiki asjakohased meetmed ning tegema kõik endast oleneva, et vältida inimõiguste, keskkonna ja hea valitsemistava kahjustavat mõju oma väärtusahelas ning tegeleda asjakohaselt kahjuliku mõjuga, kui see siiski tekib.
- Selle kohustuse keskne tulemus väljendub ettevõtte poolt hoolsuskohustuse strateegia loomises (konsulterides sidusrühmadega), selle rakendamises ja korrapärasel läbivaatamises (samuti sidusrühmadega konsulterides).
- Nõuetekohane hoolsus ei tohi olla seotud ainult ettevõtte enda tegevuse või tarneahelaga, vaid peab kehtima kogu toote või teenuse väärtusahela ulatuses.

Ettevõtte vastutuse kontseptsioon annab ERLile nii uue raamistiku kui ka süsteemse lähenemisviisi, millest saab kasu kogu meie huvikaitsetegevus. Rahastuse leidmisel võtame eesmärgiks korraldada Eestis sarnane teavituskampaania nagu Germanwatchi 2019-2020 tegevus Saksamaal, mis viis tarneahela seaduse vastuvõtmiseni (<https://lieferkettengesetz.de>). Näeme vajadust lisada juba olemasolevale, ettevõtete vabast tahtest tulenevale sotsiaalse vastutuse võtmisele (VEF, SEV) selge ja range õigusraamistik rahvusvaheliste standarditega.

ERLi katusorganisatsioon FoEE on võtnud eesmärgiks toetada Euroopa Parlamendi initsiatiivi ning töötada selle nimel, et Euroopa Liit võtaks vastu tugeva äriühingu hoolsuskohustuse seaduse, mis kohustab ettevõtteid austama inimõigusi ning keskkonda ja kliimat ning paneb nad vastutama oma negatiivse mõju eest; ning annab ohvritele ja mõjutatud inimestele õiguskaitselahendid ja juurdepääsu Euroopa kohtutele. ERL taotleb 2022. aastal toetust selles üle-Euroopalises projektis osalemiseks, et tuua teave ja diskussioon selle kohta ka Eesti kogukonda ning seista inimeste ja keskkonna õiguste eest selle seaduse kohandamisel Eestis juba protsessi algusest peale.

- 3) ERLi ajalooline juhiroll Fosforiidisõjas tähendab, et peame olema valmis aina suureneva kaevandamishuvi tingimustes taas ka **väärismetallide kaevandamise keskkonnamõju** teema käsile võtma. Teadvustades, et rohepöördeks vajalikke ressursse on õiglane kaevandada Euroopas, on ERLi laiem eesmärk propageerida tarbimise vähendamist ning ringmajandust, minimeerides samas potentsiaalse kaevandamise keskkonnamõju. Oleme koostöös TÜ ja TTÜ ökoloogide ja geoloogidega mõlgutanud mõtet teadusprojektist, mille käigus koos geoloogilise info kogumisega hinnatakse ka kaevandamise ökoloogilist (nii kohalikkude kui ka kumulatiivset) mõju ning arendataks uusi rekultiveerimispraktikaid. Eesmärk oleks tegeleda senisest paremini nii keskkonnamõju ennetamise kui ka kaevandamisjärgse mõju leevendamisega. 2022. aastal on plaanis otsida rahastusallikad ning kirjutada projekt, suheldes ka Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

Organisatsiooni sisuline areng:

2022. aastal on ERL võtnud eesmärgiks kinnitada organisatsiooni sisemised ahistamisvastased põhimõtted ning läbida kollektiivselt Eesti Inimõiguste Keskuse mitmekesisuse programm ja koolitus, 2023. aasta plaanidesse jääb mitmekesisuse töödandja märgise taotlemine.

Organisatsiooni jätkusuutlikkuse tagamiseks töötab ERL 2022.-2023. aastal selle nimel, et tõuseks annetuste maht ning püsiannetajate hulk. Sellel eesmärgil on plaanitud väikesemahuline kommunikatsioonikampaania nii 2022. kui 2023. aastal (vt kommunikatsiooniplaanist).

Koolitusteenuse väljatöötamise küsimuse, mis on aeg-ajalt üles kerkinud, võtame taas arutelu alla 2022. aasta sügisel

2022. aastal planeeritud rahastamisallikad ja projektitaotlused:

Euroopa Kliimainitsiatiiv (EUKI)

Projekt: Localizing the green transition: supporting local initiative in Estonia with frontrunner experience from Denmark.

Partnerid: Lääne-Harju vallavalitsus, Ringkøbing-Skjern omavalitsus (Taani), Keskkonnaõiguse Keskus, Teaduse ja Kultuuri Sihtasutus Domus Dorpatensis.

Projekti periood: 2022–2025

Taotletav summa: 359 000 €

ERLi rahastus: 174 500 €

Taotluse tähtaeg: 12.01.2022

Tulemus: mai-juuni 2022

Friends of the Earth Europe (FoEE)

Projekt: European Campaign to hold Business Accountable for HR and Environmental Violations

Partnerid: Friends of the Earth Europe (Brussels), 5 other FoEE groups

Projekti periood: 2022–2024

Taotletav summa: 352 800 €

ERLi rahastus: 58 800 €

Taotluse tähtaeg: 14.01.2022

Tulemus: veebruar 2022

Aktiivsete Kodanike Fond Eestis (ACF)

Projekt: Tegevtoetus

Projekti periood: 2022–2023

Taotletav summa: 100 000 €

Taotluse tähtaeg: 18.01.2022

Tulemus: märts 2022

LIFE

Projekt: Just Transition EMPOWERed by, with and for local citizens

Taotleja: CEE Bankwatch Network, ERL on partner

Projekti periood: 2022–2025

Taotletav summa: 1 100 200 €

ERLi rahastus: 123 400 €

Taotluse tähtaeg: 14.01.2022

Tulemus: mai 2022

Sõltuvalt toetatud projektide hulgast on võimalik kirjutada veel rahastustaotlusi ERLi eesmärkide saavutamiseks:

- 1) Interreg Baltic Sea Region 2021- 2027
- 2) Keskkonnainvesteeringute Keskus
- 3) Kodanikuühiskonna Sihtkapital
- 4) Võimalikud rohepöörde toetusfondid

2022.-2023. aastal jätkab ERL strateegilist partnerlust Keskkonnaõiguse Keskuse ja Eestimaa Looduse Fondiga, otsides võimalusel haakuvate eesmärkide saavutamiseks ühist rahastust.